

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta, vuodelta 1987 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta ja työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1987

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vuonna 1987 yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalta työnantajalta perittäisiin kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen joko 3,90, 4,95 tai 5,55 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mukaan 0,95 %.

Kaikilta julkisoikeudellisilta työnantajilta perittäisiin kansaneläkemaksua 4,95 %. Kuntasektorin ja kirkon työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi 3,95 %. Valtiolta ja sen laitokselta ja Ahvenanmaan maakunnalta sekä kunnalliselta liikelaitokselta sairausvakuutusmaksua perittäisiin 2,45 %:ia.

Vuodeksi 1987 vakuutetun sairausvakuutusmaksu esitetään vahvistettavaksi 1,70 penniksi veroäyriältä ja vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu 1,80 penniksi veroäyriältä.

Esityksen mukaan vuonna 1987 kunnan osuutena kansaneläkelain mukaisten lisäosien rahoitukseen perittäisiin 0,86 penniä veroäyriältä kunnan säännönmukaisessa verotuksessa saamien veroäyrien yhteismäärästä. Samalla muutettaisiin kansaneläkerahaston vähimmäismäärää koskevaa säännöstä väliaikaisesti edelleenkin siten, että rahaston olisi oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 6 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Valtio tulisi edelleenkin takaamaan kansaneläkelaitoksen maksuvalmiuden siten, että valtio suorittaisi kansaneläkerahastoon sellaisen määrän varoja, että maksuvalmius olisi kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

Edellä mainittuja toimenpiteitä koskevat lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

Esitys liittyy valtion vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesitykseen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Työnantajan kansaneläkemaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 2 momentin (956/72 ja 307/82) mukaan työnantajan kansaneläkemaksua peritään hänen liiketoimintansa pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 % työntekijälle suoritetun ennakoperinnän alaisen

palkan määrästä. Kansaneläkemaksua on kuitenkin peritty useina vuosina työnantajan toiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen 4,625, 5,125 tai 5,625 % aina vuoden 1982 huhtikuun loppuun saakka (802/81). Kustannuspaineiden ja välillisten työvoimakustannusten alentamiseksi yksityisen yritystoiminnan työnantajan kansaneläkemaksua alennettiin yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,10, 5,05 tai 5,60 %:ksi ennakoperinnän alaisen palkan määrästä 1 päi-

västä toukokuuta 1982 lukien saman vuoden loppuun (308/82). Julkisen tahon maksua perittiin samasta ajankohdasta 4,60 %. Julkisen tahon maksuluokkaan katsottiin kuuluvan valtion ja sen laitoksen, kunnan, kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan ja seurakuntainliiton, ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan sekä Ahvenanmaan maakunnan. Kansaneläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen turvaamiseksi muutettiin samalla kansaneläkelain 59 §:ää (307/82) siten, että kansaneläkerahastosta puuttuva osa suoritetaan valtion varoista. Vuodeksi 1983 työnantajan kansaneläkemaksu vahvistettiin samansuuruiseksi kuin se oli loppuvuonna 1982 (1082/82). Vuonna 1984 työnantajan kansaneläkemaksua perittiin yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalta joko 4,20, 5,15 tai 5,70 % palkoista riippuen yrityksen pääomavaltaisuudesta ja julkisen tahon maksua perittiin 4,70 % (1125/83).

Vuoden 1985 työnantajan sosiaaliturvamaksun suuruutta määrättäessä otettiin huomioon saman vuoden alusta voimaan tuleva työttömyysturvauudistus. Työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisen seurauksena julkisoikeudellisten työnantajien ylimääräinen verotulojen kasvu haluttiin palauttaa työttömyysturvan rahoitukseen. Tämän vuoksi kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta kansaneläkemaksua perittiin 6,20 % sekä valtiolta ja sen laitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta sanottua maksua perittiin 4,70 % palkoista (1016/84). Sen sijaan yksityisen työnantajan kansaneläkemaksu vahvistettiin yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,20, 5, 15 tai 5,70 %:ksi palkoista (1014/84).

Vuodelta 1986 suoritettava työnantajan kansaneläkemaksu vahvistettiin yksityiselle työnantajalle 4,45, 5,40 tai 5,95 %:ksi palkoista ja valtiolle, kunnalliselle liikelaitokselle ja Ahvenanmaan maakunnalle 4,95 %:ksi sekä kunnalle ja kuntainliitolle, seurakunnille ja muille niihin rinnastettaville yhtymille 5,95 %:ksi palkoista (1095/85).

1.2. Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n (613/78) mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle

työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,50 % maksamiensa ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Sosiaalivakuutusetuksien verotusta koskevan ratkaisun yhteydessä päätettiin (hall.es. 54/1981 vp.) sairausvakuutusmaksua periä kuitenkin uudistusta seuraavina vuosina 2,35 % palkoista. Alkuvuodesta 1982 maksu perittiin mainitun suuruisena (479/81). Yksityiseltä yritystoiminnalta perittävä sairausvakuutusmaksu alennettiin kuitenkin 1 päivästä toukokuuta 1982 saman vuoden loppuun 1,90 %:iin ennakoperinnän alaisen palkan määrästä (309/82). Julkisen tahon maksu säilyi sanottuna aikana 2,35 %:ina. Vuonna 1983 yksityisen yritystoiminnan työnantajan sairausvakuutusmaksua on peritty 1,35 % palkoista julkisen tahon maksun ollessa 2,35 % (1082/82). Vuodelta 1984 työnantajan sairausvakuutusmaksua perittiin 1,45 % ennakoperinnän alaisista palkoista julkisen tahon maksun ollessa 2,45 % (1125/83).

Vuoden 1985 alusta myös sairausvakuutusmaksun suuruuteen vaikutti aikaisemmin mainittu työttömyysturvaetuuksien veronalaistaminen. Yksityisen yritystoiminnan sairausvakuutusmaksu pysytettiin vuoden 1984 tasolla eli 1,45 %:ina palkoista (1014/84). Sen sijaan valtion ja sen laitoksen, Ahvenanmaan maakunnan ja kunnallisen liikelaitoksen sairausvakuutusmaksu vahvistettiin 2,45 %:ksi sekä muun julkisoikeudellisen työnantajan 4,00 %:ksi (1016/84) palkoista.

Vuodelta 1986 yksityisen sektorin työnantajilta perittiin sairausvakuutusmaksua 1,45 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Valtion ja sen laitoksen, Ahvenanmaan maakunnan ja kunnallisen liikelaitoksen maksu oli 2,45 %. Näillä työnantajilla maksutaso säilyi vuoden 1985 tasolla. Kunnilta ja seurakunnilta sairausvakuutusmaksua perittiin 3,45 % (1096/85).

1.3. Työnantajan lapsilisämaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 % ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Työnantajan lapsilisämaksuun on kohdistettu useita maksualennuksia. Maksu on kokonaan jätetty perimättä 1 päivästä maaliskuuta 1981 lukien vuoden 1984 kesäkuun loppuun saakka (1087/80, 802/81, 1082/82 ja 1125/83).

Vuoden 1984 toiseen lisämenoarvioon liittyen katsottiin välttämättömäksi valtiontalouden tasapainottamiseksi suorittaa eräitä suhdannepoliitti-

sista tekijöistä johtuvia maksujen tarkistuksia. Työnantajan sosiaaliturvamaksua perittiin 0,50 prosenttiyksiköllä korotettuna 1 päivästä heinäkuuta 1984 lukien. Korotus perittiin työnantajan lapsilisämaksuna (487/84).

Valtiontaloudelliset syyt ja eräät suhdannepoliittiset tekijät puolsivat työnantajan sosiaaliturvamaksun perimistä osittain korotettuna myös vuonna 1985. Lailla vuodelta 1985 suoritettavasta työnantajan lapsilisämaksusta (1015/84) työnantajan lapsilisämaksua oli tarkoitus periä edelleen vuonna 1985 siten, että maksu olisi ollut 0,50 % 1 päivän tammikuuta 1985 ja 30 päivän marraskuuta 1985 välisenä aikana suoritetusta ennakko-perinnän alaisen palkan määrästä. Valtioneuvoston 21 päivänä maaliskuuta 1985 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti 0,50 % suuruinen lapsilisämaksu poistettiin 1 päivänä marraskuuta 1985 lukien (556/85). Toimenpiteen eräänä tarkoituksena oli tähdätä investointien vilkastuttamiseksi.

Vuodelta 1986 työnantajan lapsilisämaksua ei peritty lainkaan (1097/85).

1.4. Työnantajan sosiaaliturvamaksun suuruus vuonna 1987

Kysymys työnantajan sosiaaliturvamaksun suuruudesta ja koosta on viime vuosina ollut useasti esillä. Muun muassa mahdollisuutta korvata palkkaperusteisia sosiaaliturvamaksuja muulla perusteella kannettavilla sosiaaliturvan rahoituksen turvaavilla rahoitustavoilla on tutkittu (komiteamietintö 1983:13). Komiteamietinnöstä hankituissa lausunnoissa on katsottu, että asia vaatii vielä selvittämistä. Hallitusohjelmassa on rahanarvon heikkenemisen estämiseksi ja kilpailukyvn turvaamiseksi asetettu tavoitteeksi työnantajan sosiaaliturvamaksujen nousun estäminen.

Työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisesta seuraava veronsaajien tulon kasvu on otettu huomioon työttömyysturvan rahoituksessa. Tämän vuoksi todettiin hallituksen esityksessä työttömyysturvalaiksi (hall. es. 38/1984 vp.), että lisääntyneet verotulot on tarkoitus ohjata takaisin etuuksien rahoitukseen. Rahoitusvaihtoehtoja selvitetäessä pidettiin lähtökohtana sitä, että kuntien ja kirkon saamat ylimääräiset verotulot palautetaan kokonaisuudessaan työttömyysturvan rahoitukseen.

Eduskunnan vastauksessa hallituksen esitykseen laiksi vuodelta 1985 suoritettavasta julkisoi-

keudellisen työnantajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta edellytettiin hallituksen antavan kevälistuntokauden 1985 kuluessa eduskunnalle esityksen työttömyysturvan rahoittamisen pysyväksi järjestämiseksi. Järjestelmän tulee kohdella kuntia tasapuolisesti ja siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Asiaa on tutkinut "kuntien ja kirkon työttömyysturvaetuuksista saamien verotulojen palauttamista selvittänyt työryhmä". Työryhmän väli-mietinnössä (työryhmämuistio 1985: VM 7) on hahmoteltu vaihtoehtoja ylimääräisten verotulojen palauttamiseksi.

Työttömyysturvaaudistuksesta saatavien ylimääräisten verotulojen palauttamiseksi sosiaaliturvan rahoitukseen on edelleenkin tarkoituksenmukaista, että kunnilta (liikelaitoksia lukuun ottamatta) sekä kirkolta vuosien 1985 ja 1986 tapaan peritään muuta julkista sektoria korkeampaa sosiaaliturvamaksua. Samalla ehdotetaan kunnan osuus kansaneläkkeiden lisäosista määräytyväksi väliaikaisesti edelleen kunnan saamien veroäyrien mukaan. Lisäksi tarkistetaan väliaikaisesti myös kansaneläkevakuutuksen rahoitusta koskevia säännöksiä.

Hintakilpailukyvn parantamiseksi ja työllisyyden turvaamiseksi hallitus päätti vuoden 1986 toisen lisämenoarvion yhteydessä, että yksityisen sektorin työnantajien sosiaaliturvamaksuja alennetaan keskimäärin 1 prosenttiyksiköllä kuluvan vuoden tasosta ja samalla siitä tasosta, jolla vuoden 1987 tulo- ja menoarvio alunperin valmisteltiin. Lisämenoarvion yleisperusteluissa hallitus totesi asiasta seuraavaa:

"Työnantajan kansaneläkemaksua alennetaan keskimäärin 0,5 prosenttiyksiköllä. Yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen alennus on 0,55 prosenttiyksikköä alimmassa maksuluokassa, 0,45 prosenttiyksikköä toisessa ja 0,40 prosenttiyksikköä kolmannessa maksuluokassa. Alennus on lisäksi suunnattu työvaltaisimpiin yrityksiin siten, että maksuluokan määräytymiseen liittyvää säännönmukaisten poistojen rajaa esitetään korotettavaksi nykyisestä 200 000 markasta 300 000 markkaan. Työnantajan sairausvakuutusmaksua alennetaan 0,5 prosenttiyksiköllä eli palkkaperusteisen sosiaaliturvamaksun alennus on yhteensä keskimäärin prosenttiyksikön suuruinen. Näiden toimenpiteiden arvioidaan lisäävän siirtoja budjettitaloudesta kansaneläkelaitokselle vuonna 1987 noin 1 020 miljoonaa markkaa. Alennus osaltaan korjaa muiden työ kustannusten nopeasta noususta aiheutuvia kilpailukyvn menetyksiä. Ehdotettu alennus on tarkoitettu väliaikaiseksi ja

koskisi vain vuotta 1987. Osittain tästä syystä hallitus valmistelee olemassa olevien selvitysten pohjalta vaihtoehtoja työnantajan sosiaaliturvamaksun palkkasidonnaisuuden vähentämiseksi niin, että muutoksesta voidaan päättää vuoden 1988 tulo- ja menoarvion yhteydessä”.

1.4.1. Työnantajalta vuodelta 1987 perittävä kansaneläkemaksu

Edellä olevin perustein esitetään, että yksityisen sektorin työnantajalta perittäisiin kansaneläkemaksua vuonna 1987 työnantajan yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen 3,90, 4,95 tai 5,55 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Samalla maksun suuruuteen vaikuttavien säännönmukaisten poistojen määrä korotettaisiin 200 000 mk:sta 300 000 mk:aan. Valtion ja sen laitoksen, Ahvenanmaan maakunnan, kunnallisen liikelaitoksen, kunnan ja kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon, sen seurakunnan ja seurakuntainliiton sekä ortodoksisen kirkkokunnan ja sen seurakunnan kansaneläkemaksu olisi kaikilla sama eli maksu olisi 4,95 % palkoista. Edellä mainitut muutokset tehtäisiin kansaneläkelain 3 §:ään.

1.4.2. Työnantajan sairausvakuutusmaksu vuodelta 1987

Vuodelta 1987 yksityisen sektorin työnantajilta esitetään perittäväksi edellä mainituista syistä sairausvakuutusmaksua 0,95 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Valtion ja sen laitoksen, Ahvenanmaan maakunnan ja kunnallisen liikelaitoksen maksu olisi 2,45 %. Näillä työnantajilla maksutaso säilyisi tämänvuotisella tasolla. Kunnilta ja seurakunnilta sairausvakuutusmaksua perittäisiin 3,95 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Edellä mainitut sairausvakuutusmaksut vahvistettaisiin erillisellä lailla.

1.4.3. Työnantajan lapsilisämaksu vuodelta 1987

Yrityksiin kohdistuvien kustannuspaineiden hillitsemiseksi esitetään, ettei työnantajilta perittäisi vuodelta 1987 lainkaan työnantajan lapsilisämaksua. Tästä säädettäisiin erillisellä lailla.

1.4.4. Kansaneläkelain 59 ja 62 §:n muutokset

Kansaneläkelain 62 §:n mukaan valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos vastaavat kukin omasta osuudestaan eläkkeiden lisäosien kustannuksista. Vuodelta 1986 on kuntien osuutta kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta muutettu siten, että kunnan vuotuiseksi osuudeksi kansaneläkkeiden lisäosista vahvistettiin 0,93 penniä veroäyryltä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnalla on ollut vuonna 1985 toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa (1095/85). Samassa yhteydessä muutettiin kansaneläkelain 59 §:ää väliaikaisesti siten, että kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 6 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista aiemman 10 %:n sijasta. Jotta kansaneläkelaitoksen maksuvalmius olisi kaikissa tapauksissa turvattu, säädettiin, että valtion olisi kansaneläkerahaston maksuvalmiuden turvaamiseksi suoritettava rahastoon sellainen määrä varoja, että kansaneläkevakuutuksen etuudet voitisiin häiriöttömästi suorittaa. Sekä kuntien lisäosaosuutta että kansaneläkelaitoksen rahaston vähimmäismäärää ja maksuvalmiutta määrittävät säännökset koskivat vain vuotta 1986.

Kuntien lisäosaosuutta ja kansaneläkelaitoksen rahastoa koskevat taloudelliset näkymät vuoden 1987 osalta näyttävät samanlaisilta kuin vuonna 1986. Sen vuoksi on tarkoituksenmukaista, että myös vuodelta 1987 perittäisiin kunnilta niiden osuus kansaneläkkeen lisäosista veroäyrien mukaan suhteutettuna. Vuodelta 1987 kunnan olisi kuitenkin maksettava kansaneläkelaitokselle lisäosien kustannuksiin 0,86 penniä veroäyryltä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kunnassa on vuodelta 1986 toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kansaneläkerahaston vähimmäismääräksi esitetään edelleen 6 % kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista ja valtio takaisi myös vuonna 1987 rahaston maksuvalmiuden.

1.5. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu

1.5.1. Kansaneläkevakuutusmaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 1 momentin mukaan vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksu, joka määrätään hänelle kunnallisverotuksen yhteydessä edelliseltä vuodelta, tulovuodelta, pantujen

veroäyrien perusteella. Kansaneläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan (956/72) vakuutusmaksu on kaksi penniä veroäyriä. Kansaneläkevakuutusmaksua on peritty sanotun määräisenä vuosina 1980 ja 1981. Myös alkuvuodelta 1982 kansaneläkevakuutusmaksua perittiin kaksi penniä. Eräänä kuluskysyntää elvyttävänä toimenpiteenä alennettiin tilapäisesti vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua 0,25 pennillä veroäyriä vuoden 1982 loppuun. Vuoden 1983 osalta vastaava maksualennus toteutettiin lainmuutoksella (1082/82). Vuodelta 1984 kansaneläkevakuutusmaksua perittiin 1,95 penniä veroäyriä (1125/83) ja vuodelta 1985 maksu oli 2,05 penniä (1014/84). Vuodelta 1986 vakuutusmaksu alennettiin 1,80 penniin veroäyriä (1095/85).

1.5.2. Sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentin (742/70) mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä veroäyriä. Vuodesta 1980 lähtien sairausvakuutusmaksua on kuitenkin peritty 1 penniä veroäyriä useina vuosina (802/81 ja 1082/82). Alkuvuodesta 1984 sairausvakuutusmaksua perittiin 1,20 penniä veroäyriä (1125/83). Kuitenkin huomioon ottaen valtion kasvavan osuuden sairausvakuutusrahaston menoihin oli välttämätöntä korottaa vuodelta 1984 vakuutetuilta perittävää sairausvakuutusmaksua 1,45 penniin veroäyriä (487/84). Korotus toteutettiin perimällä sanottua maksua 1 päivästä heinäkuuta 1984 lukien suoritettavassa ennakoperinnässä 1,70 penniä veroäyriä. Vuodeksi 1985 maksu vahvistettiin 1,70 penniksi veroäyriä (1014/84). Myös vuodelta 1986 sairausvakuutusmaksua perittiin 1,70 penniä veroäyriä (1096/85).

1.5.3. Vakuutetulta vuonna 1987 perittävät maksut

Vakuutetulta perittävät kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu esitetään pysytettäväksi ensi vuonna vuoden 1986 tasolla. Sen vuoksi vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua perittäisiin 1,80 penniä ja vakuutetun sairausvakuutusmaksua 1,70 penniä veroäyriä vuonna 1987. Vakuutetulta perittävät maksut on tarkoitus ottaa esitetyn suuruisina huomioon jo ennakonpidätyksessä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Yksityisen sektorin kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksujen alentaminen vähentää yksityisen yrittäjätoiminnan piiriin kuuluvien yritysten maksurasitusta noin 1 050 miljoonalla markalla vuoden 1986 maksuperusteisiin verrattuna. Kansaneläkelaitoksen maksutulo vähenee samalla määrällä. Valtion takuusuoritus kasvaa noin 1 020 miljoonalla markalla ja vakuutetun vakuutusmaksujen osalta tuloja kertyisi veroäyrimäärän kasvun mukaisesti.

Kuntasektorin ja seurakuntien korotetun sosiaaliturvamaksun aleneminen 2 %:sta 1,5 %:iin vähentää kysymyksessä olevien tahojen maksuja kansaneläkelaitokselle noin 160 miljoonalla markalla ja vastaavasti valtionosuusmenoja kunnille noin 70 miljoonalla markalla sekä lisää valtion osuuksia kansaneläkelaitoksen rahastojen menoihin edellä mainitulla noin 160 miljoonalla markalla.

Kuntien lisäosaosuuksien maksamisperusteen muutoksen jatkaminen ja osuuden aleneminen vähentää vuonna 1987 kuntien lisäosamenoja noin 130 miljoonalla markalla vuoden 1986 maksuperusteisiin verrattuna. Valtion osuus lisäosien rahoitukseen säilyy ennallaan. Kansaneläkelain 59 §:ssä tarkoitettua niin sanottua takuusuorituksen pysyvän 10 %:n rajan väliaikainen alentaminen 6 %:iin vähentää valtion takuusuoritusvelvollisuutta 620 miljoonalla markalla. Tämä on otettu huomioon valtion kokonaiskustannuslaskasta laskettaessa.

3. Säättämisjärjestys

Työnantajan ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun määrästä annettavissa laeissa maksujen määrät on vuodelta 1987 osittain esitetty vahvistettaviksi vuoden 1986 tasosta poiketen. Muun muassa kunnallisen työnantajan sairausvakuutusmaksu on ehdotettu voimassa olevaa maksua suuremmaksi. Lakiehdotus merkitsee siten erältä osin maksuvelvollisuuden kiristymistä.

Työnantajan ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun määrästä on useina viime vuosina säädetty yksivuotisilla laeilla uutta tai lisättyä veroa koskevassa säättämisyjärjestyksessä (1082/82, 1125/83 ja 1014/84). Perustuslakivaliokunnan lausunnossa n:o 9/1984 vp. hallituksen esityksestä n:o 113 laiksi vuodelta 1985 suoritettavasta julkisoikeudellisen työnantajan

kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta perustuskivaliokunta toteaa työnantajan kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun samoin kuin vakuutetun sairausvakuutus- ja kansaneläkevakuutusmaksun olevan niin sanottuja veronluontoisia maksuja ja niitä koskevan hallitusmuodon 61 §:n säännöksen, jonka mukaan verosta säädetään laila.

Koska nyt annettavassa hallituksen esityksessä työnantajan kansaneläkemaksua eräiltä osin korotetaan kansaneläkelain mukaiseen perustasoon verrattuna sekä myös vakuutetun sairausvakuutusmaksua ja kunnallisen työnantajan sekä kirkon sairausvakuutusmaksua korotettaisiin niiden perustasosta ja lakiehdotukset merkitsevät näille maksuvelvollisille maksun suuruuden korottamisesta, nämä lakiehdotukset on perustuskivaliokunnan lausunnon n:o 18/1985 vp. hallituksen esityksestä n:o 178 laiksi kansaneläkelain muuttamisesta sekä laiksi vuodelta 1986 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta mukaan käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisesti yhdeltä vuodelta kannettavaa veroa koskevassa säättämisyjärjestyksessä.

Viimeksi mainitun perustuskivaliokunnan lausunnon n:o 18/1985 vp. mukaan verosta säättämisen ulkopuolelle jäävinä kysymyksinä ei ole pidettävä lakiehdotuksen pääasiallisen sisällön

kannalta toissijaisia ja täydentäviä säännöksiä. Sen vuoksi mainitun lausunnon mukaan myös nyt ehdotettu kansaneläkelain 59 §:n 2 momentti voidaan käsitellä siinä järjestyksessä, jota valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaan noudatetaan käsiteltäessä yhdeltä vuodelta kannettavaa veroa koskevaa lakiehdotusta, edellyttäen, että 59 §:n 2 momentin voimassaolo rajoitetaan vain budjettivuoteen 1987. Saman lausunnon mukaan kuntien rahasuoritus kansaneläkkeiden lisäosien rahoituksesta valtion tulo- ja menoarvioon liittyvänä ja budjettivuotta 1987 koskevana on veronluontoisena maksuna kuuluva valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n käsitelyjärjestyksen piiriin.

Edellä esitetystä seuraa, että lakiehdotukset olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa uutta tai lisättyä veroa koskevassa säättämisyjärjestyksessä.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesitykseen ja lait ehdotetaan saatettaviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 1 momentti, 59 §:n 2 momentti ja 62 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 2 momentti ja 59 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 5 §:n 1 momentti 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72) ja 62 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), näin kuuluviksi:

3 §

— — — — —
Työnantaja suorittaa, niin kuin siitä erikseen säädetään, työnantajan kansaneläkemaksuna 3,90 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos liiketoimintaa harjoittavan valtionverotuksessa verovelvollisen työnantajan viimeksi toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoittamien, kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia hänen samana verovuote-

na maksamiensa palkkojen määrästä, maksun suuruus on viimeksi toimitettua verotusta seuraavana kalenterivuotena kuitenkin 4,95 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Jos tällaisen työnantajan edellä tarkoitettujen poistojen määrä on ollut suurempi kuin 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä, on sanottu maksu 5,55 prosenttia ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Kuitenkin valtiolta ja sen laitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, kunnalliselta liikelaitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakun-

tainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta maksua peritään 4,95 prosenttia työntekijälle suoritettuna ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

5 §

Vakuutusmaksu on 1,80 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä.

59 §

Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kuusi prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkevakuutuksen tuotot, joihin luetaan myös tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkerahastoon sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

62 §

Eläkkeiden lisäosien kokonaiskustannuksista vastaavat valtio, kunnat ja kansaneläkelaitos.

Kunta maksaa kansaneläkelaitokselle eläkkeiden lisäosien kustannuksiin 0,86 penniä veroäyriä niiden veroäyrien yhteismäärästä, jotka kun-

nassa on edellisenä vuonna toimitetussa säännönmukaisessa verotuksessa määrätty. Kunnan on maksettava 1/12 edellä tarkoitettusta määrästä lääninveroviraston postisiirtotilille viimeistään kunkin kalenterikuukauden 10 päivänä. Muutoin kunnan suorituksen maksamisesta, maksuun panna, liikaa tai aiheettomasti maksetun suorituksen palauttamisesta, suorituksen korottamisesta, viivästyseuraamuksista, kannosta, perinnästä, tilittämisestä ja muutoksenhausta on soveltuvien osin voimassa, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) ja veronkantolaissa (611/78) on säädetty työnantajan sosiaaliturvamaksusta lukuun ottamatta työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä ilmoitus- ja vähennysmenettelyä.

Eläkelaitoksen osuus eläkkeiden lisäosien kustannuksista on 74,1 prosenttia maksettujen lisäosien yhteismäärästä. Valtio vastaa lisäosien kustannuksista siltä osin kuin kunnan suoritus ja eläkelaitoksen osuus eivät niitä kata.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

Tämän lain 3 §:n 2 momenttia sovelletaan vuonna 1987 maksetuista palkoista suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun ja 5 §:n 1 momenttia vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa. Lain 59 §:n 2 momentti ja 62 § ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1987.

Laki

vuodelta 1987 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, on sanottu maksu 1,70 penniä vakuutetulle vuodelta 1987 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään työnantajan sairausvakuutusmaksua 0,95 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1987 tai sen jälkeen sanottuna vuonna

suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään kuitenkin valtiolta ja sen laitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta 2,45 prosenttia sekä kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 3,95

prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1987 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

3.

Laki

työnantajan lapsilisämaksun perimättä jättämisestä vuodelta 1987

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan lapsilisämaksusta, mak-

sua ei vuonna 1987 peritä 1 päivästä tammikuuta 31 päivään joulukuuta.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1987.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski-Vikatmaa*